

Hvem får, og hvem får ikke en Nobelpris?

HANS KEIDING

Professor emeritus,
Økonomisk Institut,
Københavns Universitet

Det er fristende at søge et mønster i tildelingerne af Nobelprisen i økonomi over de knap 50 år, hvor den har været uddelt, men udover ret oplagte mønstre som et timelag på 30 år fra den forskning, der indgår i begrundelsen, til den faktiske tildeling, er det svært at aflæse nogen systematik.

Der har traditionelt været opmærksomhed på enkeltpersoner, der ikke fik Nobelprisen. Her nævnes som regel Joan Robinson, der faktisk levede tilstrækkelig længe efter sin mest markante indsats i 30'erne til at kunne få prisen. Det ville i øvrigt have brudt den absolutte mandsdominans i rækken af Nobelprismodtagere i mikroøkonomi. Man kunne også pege på Roy Radner, som var med til at udvikle ligevægtsteorien til at håndtere problemer om information, herunder asymmetrisk information. David Gale, der sammen med Shapley udviklede teorien om stabil matching og desuden var blandt pionererne i 50'ernes ligevægtsteori, døde i 2008 og kunne også have modtaget prisen, men fik den ikke. Jean-Jacques Laffont, som var blandt de mange, der i fællesskab udviklede mekanisme- og kontraktteorien, døde, før han nåede Nobelprisalderen. Også Sandor Grossman var en central figur i den teoriudvikling, som begrundede tildelingen i 2016, men han kan måske endnu nå at komme i betragtning.

Det har også været fremført i debatten, at der var og er politiske undertoner i de årlige Nobelprisuddelinger, og konkrete forhold påpeges, herunder at Aumanns politiske engagement forhindrede tildelingen i flere år. Visse tildelinger er naturligvis også i harmoni med generelle politiske stemninger i perioden, men bortset fra det synes den politiske påvirkning beskedent.

Hvad man derimod kan se af den historiske oversigt, er, at det er en anden slags forskere, der får prisen idag, end det var i starten. I de første mange år kunne man pege på forskning, som den enkelte Nobelpristager havde sat i gang; egne ideer, der efterfølgende havde manifesteret sig som frugtbare forskningsområder. Det er blevet stadig sværere: Nobelpristageren i dag har bidraget, ofte med talrige publikationer i velmeriterede tidsskrifter, til forskning, som ofte er startet af andre, men som så er blevet videreført og sikret en større udbredelse. Parallelt er også indsatsen som formidler og især som organisator blevet stadig mere væsentlig.

Dette afspejler til dels det indbyggede dilemma i Nobelprisen, som bygger på ideen om den banebrydende enkelte forsker, hvis indsats hædres gennem tildelingen. Forskning gennemført af enkeltpersoner er en anakronisme i de naturvidenskabelige og medicinske fag, hvor der kræves udstyr og rammer, som kræver forskerhold snarere end forskere, men inden for økonomi er der sjældent sådanne krav. Her rammes individuel forskning imidlertid af andre forhold knyttet til udviklingen af forskningsmiljøer: For at overleve som forsker må man publicere sine resultater og for at kunne gøre det, må man finde emner, der interesserer tidsskrifternes redaktører og refereres. Det gør man bedst ved at lægge sig tæt op af, hvad disse i forvejen beskæftiger sig med. Derved etableres et antal toneangivende centre, typisk amerikanske prestigeuniversiteter, og vejen til succes som forsker, og ultimativt til Nobelpris, går gennem disse. Derved får listen af Nobelmodpristagere i nogen grad karakter af en slags "Who's who" i den akademiske verden snarere end en indgang til den banebrydende forskning i perioden, en slags annoncering af det akademiske establishment. En sådan er jo imidlertid også nyttig, og dermed er den traditionelle opmærksomhed omkring Nobelprisen fuldt berettiget.